

Relacions internacionals i conflictes a l'època contemporània

Codi: 100358
Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500501 Història	OT	4	0
2502758 Humanitats	OT	3	0
2502758 Humanitats	OT	4	0

Professor/a de contacte

Nom: Francisco José Veiga Rodríguez
Correu electrònic: Francesc.Veiga@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: espanyol (spa)
Grup íntegre en anglès: No
Grup íntegre en català: No
Grup íntegre en espanyol: Sí

Prerequisits

Un coneixement fluid de la Història Contemporània internacional: periodització, fites principals, grans trets evolutius en el social, l'econòmic i el polític. Un mínim coneixement d'anglès, per llegir, almenys, textos acadèmics.

Objectius

La història de les relacions internacionals intenta explicar les diferències entre els estats d'acord amb la diplomàcia, els conflictes o la informació o mútua percepció que posseïen els estats entre si, incloent les diverses forces i situacions que introdueixen variables en cada cas. Per tant, aquesta assignatura no és una repetició esquemàtica dels temaris clàssics d'Història contemporània universal, encara que aquests, lògicament, ja contenen en si mateixos elements d'Història de les relacions internacionals

El temari arrenca del període de consolidació dels moderns estats europeus i arriba fins a la postguerra freda, al segle XXI. En acabar, l'alumne ha de conèixer com s'han desenvolupat els diversos cicles d'equilibri i conflicte en les relacions internacionals, les grans idees geoestratègiques, els tipus de conflictes i guerres, els objectius dels estats i potències i, en general, l'evolució de les diverses problemàtiques en relacions internacionals, des dels interessos dinàstics del segle XVIII a les tensions per l'aigua del segle XXI.

Complementat aquests continguts, l'assignatura aporta terminologia i conceptes específics, un estudi de l'evolució de la ciència militar, la diplomàcia (conflictes i resolució o prevenció dels mateixos) i la teoria de l'estat que són habituals en Ciència Política i Dret però que no solen estar adaptats als estudis d'Història.

Competències

Història

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals tendències historiogràfiques i analitzar-ne críticament el desenvolupament.

- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Humanitats

- Analitzar críticament la cultura contemporània.
- Analitzar críticament la cultura de l'actualitat i les circumstàncies històriques en què s'inscriu.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar els processos històrics en què s'inscriu la cultura contemporània.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Que els estudiants tinguin la capacitat de reunir i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seva àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes destacats d'índole social, científica o ètica.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els processos històrics que condueixen als conflictes bèl·lics
2. Analitzar els processos històrics que condueixen als conflictes bèl·lics.
3. Aprendre de manera autònoma.
4. Avaluar críticament els models que expliquen les etapes històriques.
5. Avaluar i resoldre críticament els problemes historiogràfics propis dels estudis de la guerra.
6. Comunicar-se tant oralment com per escrit en l'idioma propi o en una tercera llengua utilitzant la terminologia i les tècniques pròpies de la historiografia.
7. Escriure en un text acadèmic utilitzant el vocabulari propi de la disciplina
8. Identificar les estructures socials, econòmiques i polítiques del món contemporani.
9. Identificar les idees principals i les secundàries i expressar-les amb correcció lingüística.
10. Organitzar i planificar la cerca d'informació històrica.
11. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions d'altres participants.
12. Participar en debats sobre fets històrics respectant les opinions dels altres participants.
13. Presentar treballs en formats ajustats a les demandes i els estils personals, tant individuals com en grup petit.
14. Treballar en equip respectant les diverses opinions.
15. Utilitzar correctament el lèxic específic de la història.
16. Utilitzar els recursos informàtics propis de l'àmbit d'estudi de la història.

Continguts

1. - Punt de partida: el segle XVIII: el sistema d'equilibri inestable de potències equivalents però cada vegada més poderoses.
2. - La Revolució: el nou ordre i les seves distorsions, 1789-1815
3. - El sistema postrevolucionari: la Restauració. Les seves esquerdes i contradiccions, 1816-1848
4. - Reparació i eclipsi de França. Guerres i reajustaments: 1848-1870
5. - L'era d'Alemanya a Europa i de la Gran Bretanya en el món: els sistemes bismarckians i el Gran Joc: 1871-1914
6. - La Gran Guerra del segle XX (Primera i Segona guerres mundials): 1914-1945

7. - El món bipolar o la segona globalització imperfecta: Guerra Freda i descolonització: 1945-1990

8. - El desequilibri com a ordre: la Postguerra Freda 1991-2008.

9. - Conclusió per al segle XXI: nous protagonistes per a un món multipolar (BRIC, MINT ...), les disfuncions estructurals de la diplomàcia, les guerres de quarta generació, el nou ordre de les corporacions internacionals i el creixent poder relatiu dels estats dins la comunitat internacional

Metodologia

La metodologia docent i les activitats formatives contemplaran aspectes diversos, en la part i proporció que consideri adequada el professor. Per exemple:

Assistència a classes teòriques dirigides per el professor.

Assistència a sessions de seminaris i pràctiques dirigides per el professor.

Lectura comprensiva de textos.

Aprenentatge d'estratègies de recerca d'informació.

Realització de ressenyes, treballs i comentaris analítics.

Preparació de presentacions orals.

Estudi personal.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes teòriques	40	1,6	2, 9, 15
Sessions de seminaris i pràctiques dirigides per el professor	5	0,2	10, 11, 16
Tipus: Supervisades			
Exercicis pautats d'aprenentatge	5	0,2	5, 15, 16
Tutoríes	15	0,6	10, 13
Tipus: Autònomes			
Estudi personal	45	1,8	3, 10
Lectura de textos. Redacció de treballs, Preparació de comentaris orals i seminaris. Recerca d'informació bibliogràfica	30	1,2	3, 5, 6, 9, 10, 15, 16

Avaluació

Conforme al dictat en la Memòria del Grau, aprovada, l'assignatura s'avaluarà contemplant els punts següents:

a) Proves escrites (tant parcials com finals), amb nota acumulada que signifiqui fins un 70% del total de la qualificació màxima a obtenir;

b) Treballs, ressenyes, resums, comentaris d'anàlisi de textos i altres documents (quadres estadístics, gràfics, mapes, imatges, etc.) i / o preparació de comentaris orals i intervencions de seminari, amb nota acumulada que signifiqui fins un 20 % de la qualificació màxima;

c) Exposicions i comentaris orals o escrits en les sessions de seminaris de discussió i debat, amb nota acumulada que signifiqui fins un 10% de la qualificació màxima;

En el seu conjunt, per a superar l'assignatura l'alumne haurà d'obtenir la qualificació de 5 sobre 10. D'altra banda, cada professor podrà marcar, si ho creu útil, uns mínims a assolir en cadascun dels ítems a), b) i c) aquí contemplats.

Això es tradueix en:

- Dues o tres proves escrites (70%) espaiades al llarg del curs
- Un treball escrit (20%)
- Pràctiques (10%)

S'efectuarà un examen final de reavaluació, en la data que fixi l'administració del centre, destinat a reavaluar als estudiants suspesos en les proves efectuades durant el curs. Per això, els estudiants han d'haver-se presentat a **totes les proves** que consten en la guia docent de l'assignatura de l'any en curs, i han de haver **aprobat el mínim de proves estipulat pel professor (2)**

Advertiments:

Només es reavaluaran les activitats d'avaluació realitzades. La reavaluació consistirà en un examen global de la matèria de l'assignatura i se celebrarà en les dates oficials establertes per la Facultat. En cap cas, es podrà plantejar la reavaluació com un mitjà de millorar la qualificació de l'alumnat que ja hagués aprovat l'assignatura en el procés normal d'avaluació continuada. La nota màxima que es podrà obtenir en la reavaluació és de 5,0 (Aprovat)

El plagi de fonts escrites (internet, llibres, treballs, etc.) o còpia en l'examen, suposa un zero en la qualificació de l'exercici. En aquesta assignatura s'utilitza escàner de control de plagi

L'alumnat tindrà dret a revisar els resultats de les proves realitzades. El professor establirà oportunament els mecanismes per fer-ho.

No s'establirà cap tipus d'examen especial individual, fora de les dates establertes per al comú dels estudiants. Qualsevol tipus d'imponderable que pugui afectar a qualsevol estudiant en concret, amb justificació degudament documentada, es resoldrà dins el marc de les dates i convocatòries fixades per a tothom.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Proves teòriques escrites	45	4	0,16	1, 4, 7, 9, 10, 14, 15
Pràctiques	10	2	0,08	1, 4, 6, 7, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 16
Treballs i exercicis	45	4	0,16	1, 2, 3, 5, 6, 8, 9, 10, 12, 13, 14, 15

Bibliografia

- ANDERSON, Perry, *El Estado absolutista*, Ed. Siglo XXI, Madrid, 2007 (10ª edición; primera en inglés: 1974)
- AZNAR FERNÁNDEZ-MONTESINOS, Federico, *La ecuación de la guerra*, Montesinos, 2011
- BALLESTEROS, Ángel, *Diplomacia y relaciones internacionales*, Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación, Madrid, 2009
- BARAÑANO, Ascensión; GARCÍA, José Luis; CÁTEDRA, María y DEVILLARD; Marie J., *Diccionario de relaciones interculturales. Diversidad y globalización*, Ed. Complutense, Madrid, 2007
- BAYLY, C.A., *El nacimiento del mundo moderno, 1780-1914. Conexiones y comparaciones globales*, Ed. Siglo XXI, Madrid, 2010
- BERGGRUEN, Nicolás; GARDELS, Nathan, *Gobernanza inteligente para el siglo XXI*, Taurus, Madrid, 2012
- BLACK, Jeremy, *War in the Nineteenth Century, 1800-1914*, Polity Press, Cambridge, 2009
- BLACK, Jeremy, *A History of Diplomacy*, Reaktion Books, London, 2010 [Kindle Edition]
- BOBBITT, Philip, *War, The Shield of Achilles. Peace and the Course of History*, Penguin Books, London, 2014
- BURBANK, Jane & COOPER, Frederick, *Imperios. Una nueva visión de la historia universal*, Crítica, Barcelona, 2011
- BURLEIGH, Michael, *Pequeñas guerras, lugares remotos. Insurrección global y la génesis del mundo moderno*, Taurus, Madrid, 2014
- CORM, Georges, *Europa y el mito de Occidente. La construcción de una historia*, Eds. Península, Barcelona, 2010
- DE LA TORRE, Rosario, *El Congreso de Viena (1814-1815)*, La Catarat, Madrid, 2015
- DARWIN, John, *El sueño del imperio. Auge y caída de las potencias globales, 1400-2000*, Taurus, Madrid, 2012
- ESCOBAR, Pepe, *Globalistan. How the Globalized World is Dissolving Into Liquid War*, Nimble Books LLC, 2006
- FERNÁNDEZ STEINKO, Armando (Ed.), *Delincuencia, finanzas y globalización*, Centro de Investigaciones Sociológicas, Madrid, 2013
- FIELDHOUSE, David K., *Economía e imperio. La expansión de Europa, 1830-1914*, Ed. Siglo XXI, Madrid, 1977
- FRIEDEN, Jeffrey A., *Capitalismo global. El trasfondo económico de la historia del siglo XX*, Crítica, Barcelona, 2006
- FRIEDMAN, George, *La próxima década. Los líderes y las potencias que determinarán el mundo que viene*, Barcelona, Destino, 2011
- GARCÍA PICAZO, Paloma, *Teoría breve de relaciones internacionales. ¿Una anatomía del mundo?*, Tecnos, Madrid, 2013 (4ª edición)
- GILDEA, Robert (1991), *Barricades and Borders. Europe 1800-1914*, New York, Oxford University Press. 1991
- GONZÁLEZ RODRÍGUEZ, Sergio, *Campo de Guerra*, Anagrama, Barcelona, 2014
- HOFFMAN, Philip T., *¿Por qué Europa conquistó el mundo?*, Crítica, Barcelona, 2016

- HOWARD, Michael, *War in European History*, Oxford University Press, 1976
- JORDÁN, Javier, *Manual de estudios estratégicos y seguridad internacional*, Plaza y Valdés, Madrid, 2013
- KAPLAN, Robert D., *La venganza de la geografía. Cómo los mapas condicionan el destino de las naciones*, RBA, Barcelona, 2013
- KHANA, Parag, *El segundo mundo. Imperios e influencia en el nuevo orden mundial*, Paidós, Barcelona, 2008
- KISSINGER, Henry, *Diplomacia*, Ediciones B, Barcelona, 2010 [edición original en inglés: 1994]
- KISSINGER, Henry, *Orden mundial*, Debate, Barcelona, 2016
- MEYER, Karl R., y BRYSAK, Shareen Blair, *Torneo de sombras: el Gran Juego y la pugna por la hegemonía en Asia Central*, RBA, Barcelona, 1999
- MORRIS, Ian, *War! What Is It Good For? Conflict and the Progress of Civilization from Primates to Robots*, Picador, New York, 2015
- MISHRA, Pankaj, *De las ruinas de los imperios. La rebelión contra Occidente y la metamorfosis de Asia*, Galaxia Gutenberg, Barcelona, 2014
- MURILLO BONVEHÍ, David, *De Walmart a Al Qaeda. Una lectura interdisciplinaria de la globalización*, Libros de Cabecera, Barcelona, 2015
- NICOLSON, Harold, *El congreso de Viena*, Ed. Sarpe, 1985
- NOYA, Javier, *Diplomacia pública para el siglo XXI*, Ariel, Barcelona, 2007
- POWASKI, Ronald E., *La guerra fría. Estados Unidos y la Unión Soviética, 1917-1991*, Crítica, Barcelona, 2011
- PRASHAD, Vijay, *Las naciones oscuras. Una historia del Tercer Mundo*, Península, Barcelona, 2012
- RENOUVIN, Pierre, *Historia de las relaciones internacionales. Siglos XIX y XX*, Ed. Akal, Madrid, 1998 (3ª edición)
- SCHROEDER, Paul W., "Política internacional, paz y guerra, 1815-1914" en: BLANNING, T.C.W., *El siglo XIX*, Crítica, Barcelona, 2002
- SHARMA, Ruchir, *Países emergentes*, Aguilar, Madrid, 2013
- TAYLOR, A.J.P., *The Origins of the Second World War*, Hamish Hamilton, 1961 [actualment, reeditat en Penguin Books]
- TOOZE, Adam, *El diluvio. La Gran Guerra y la reconstrucción del orden mundial (1916-1931)*, Crítica, Barcelona, 2016
- ULAM, Adam B., *La Unión Soviética en la política mundial, 1970-1982*, Grupo Editor Latinoamericano, Buenos aires, 1985
- VEIGA, Francisco; UCELAY DA CAL, Enrique; DUARTE, Ángel, *La paz simulada. Una historia de la Guerra Fría, 1941-1991*, Alianza Editorial, Madrid, 1997
- VEIGA, Francisco, *El desequilibrio como orden. Una historia de la Posguerra Fría, 1990-2014*, Alianza Editorial, Madrid, 2014 (2ª edición revisada y ampliada)
- VEIGA, Francisco, *La fábrica de las fronteras. Guerras de secesión yugoslavas, 1991-2001*, Alianza Editorial, Madrid, 2011

VEIGA, Francisco y MOURENZA, Andrés (coords.), *El retorno de Eurasia, 1991-2011. Veinte años del nuevo gran espacio geoestratégico que abrió paso al siglo XXI*, Península, Barcelona, 2012

VEIGA, Francisco y MARTÍN, Pablo, *Las guerras de la Gran Guerra, 1914-1923*, La Catarata, Madrid, 2014

WALKER, Martin, *The Cold War*, Vintage, London, 1993

WALLERSTEIN, Immanuel, *Geopolítica y geocultura. Ensayos sobre el moderno sistema mundial*, Kairós, Barcelona, 2011 (2ª edición)

WESSELING, Henry L., *Divide y vencerás. El reparto de África, 1880-1914*, RBA, Barcelona, 2011 (2ª edición)

WRIGHT, D.G., *La Europa napoleónica*, Alianza Editorial, Madrid, 1999

WOOD, Gordon S., *La revolución norteamericana*, Mondadori, Barcelona, 2003